

Bruselj, 16.12.2013
COM(2013) 888 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
o utemeljitvah za neobvezno navedbo kakovosti „proizvod otoškega kmetovanja“

KAZALO

1.	Uvod.....	3
2.	Stanje v zvezi z otoškim kmetovanjem.....	3
2.1.	Družbenogospodarski pomen otoškega kmetovanja.....	5
2.2.	Kmetijska proizvodnja na otokih.....	6
3.	Obstoječe sheme označevanja v državah članicah.....	7
4.	Utemeljitve za neobvezno navedbo kakovosti.....	9
4.1.	„Horizontalne“ značilnosti proizvodov ali prakse kmetovanja	9
4.2.	Dodajanje vrednosti	10
4.3.	Evropska razsežnost.....	10
5.	Sklepne ugotovitve.....	10

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o utemeljitvah za neobvezno navedbo kakovosti „proizvod otoškega kmetovanja“

1. UVOD

Člen 32 Uredbe (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil¹ določa, da mora Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje do 4. januarja 2014 predložiti poročilo, skupaj z ustreznimi zakonodajnimi predlogi, če je to potrebno, o utemeljitvah za novo navedbo „proizvod otoškega kmetovanja“.

Člen 32 določa, da se lahko navedba uporablja le za proizvode:

- ki so namenjeni za prehrano ljudi z Priloge I k Pogodbi in
- katerih surovine izvirajo z otokov ter
- če gre za predelane proizvode, mora predelava potekati na otokih v primerih, kadar to bistveno vpliva na posebne značilnosti končnega proizvoda.

Komisija je izvedla različne ukrepe za boljše razumevanje otoškega kmetovanja v celotni Uniji, pri čemer se je posvetovala z državami članicami in deležniki² ter organizirala razprave na ustreznih forumih³. Junija 2013 je organizirala dvodnevno delavnico na temo proizvodov otoškega kmetovanja in živilske industrije⁴. Te dejavnosti ter znanstveno in politično poročilo⁵ Skupnega raziskovalnega središča, pripravljeno po delavnici, so bistveno prispevali k temu poročilu.

To poročilo proučuje družbenogospodarsko strukturo in posebnosti otoškega kmetovanja, pregleda obstoječe sheme označevanja in obravnava prednosti uvedbe neobvezne navedbe kakovosti za „proizvod otoškega kmetovanja“.

2. STANJE V ZVEZI Z OTOŠKIM KMETOVANJEM

Za namen tega poročila:

- neobvezna navedba kakovosti „proizvod otoškega kmetovanja“ je generična/horizontalna navedba, ki je prikazana na oznaki proizvoda brez sklicevanja na ime določenega otoka in brez figurativne vsebine, kot je logotip.

Navedba se sme uporabljati le za opis proizvodov:

¹ Uredba (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. novembra 2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil (UL L 343, 14.12.2012, str. 1).

² Vprašalniki za države članice in deležnike (28. januar 2013 in 6. junij 2013).

³ Svetovalna skupina za politiko kakovosti ter strokovna skupina za trajnost in kakovost kmetijstva ter razvoj podeželja.

⁴ Sevilla, 13. in 14. junij 2013.

⁵ Santini F., Guri, F., et al. (2013), EU island farming and the labelling of its products (*Otoško kmetovanje v EU in označevanje njegovih proizvodov*), JRC Scientific and Policy Reports, JRC84949.

- (1) namenjenih za prehrano ljudi;
- (2) navedenih v Prilogi I k Pogodbi in
- (3) katerih surovine izvirajo z otokov.

Kar zadeva predelane proizvode, mora predelava potekati na otokih v primerih, kadar to bistveno vpliva na značilnosti končnega proizvoda⁶.

- „otoško kmetovanje“ pomeni proizvodnjo kmetijskih proizvodov in živil na otokih;
- „otoški proizvod“ pomeni kmetijski proizvod ali živilo, proizvedeno na otoku.

V nasprotju z drugimi zemljepisnimi koncepti je „otok“ na prvi pogled preprosto opredeliti: je kos zemlje, ki ga obkroža voda. Vendar so se za določene namene pogosto uporabljale natančnejše opredelitve, ki upoštevajo dodatna merila, kot je:

- velikost (v smislu območja ali prebivalstva);
- obstoj trdnih povezav ali oddaljenost od celine ali
- obstoj regionalnega upravnega organa.

V **statistične namene** je Eurostat določil naslednja merila za opredelitev otoka:

- (i) najmanjša površina 1 km²;
- (ii) najmanjša oddaljenost med otokom in celino 1 km;
- (iii) več kot 50 stalnih prebivalcev;
- (iv) brez trdne povezave s celino (npr. most, tunel, nasip) in
- (v) na njih ne leži glavno mesto države članice EU.

Pri uporabi takšnih meril v okviru označevanja kmetijskih proizvodov bi nastale nekatere težave. Tako bi na primer bili otoki, ki so trajno povezani s celino, vendar pravzaprav niso gospodarsko integrirani, izključeni, prav tako pa bi bili izključeni številni otoki z majhnim številom prebivalcev. Tako ne bi bilo zajeto otočje z več kot 50 prebivalci, ki ga sestavlja več otokov, od katerih ima vsak manj prebivalcev (to velja za številne finske in švedske otoke), kljub temu, da se sooča s podobnimi težavami.

Za **strukturne sklade in Kohezijski sklad**⁷ so otoki „otoške države članice, upravičene v okviru Kohezijskega sklada, in drugi otoki, razen če na njih leži glavno mesto države članice ali imajo trdno povezavo s celino“. V nasprotju z opredelitvijo Eurostata to vključuje vse majhne in obalne otoke ter dve otoški državi članici (Malta in Ciper), ne pa Irske ali Združenega kraljestva ali številnih majhnih otokov s trdno povezavo s celino.

⁶ Člen 32 Uredbe (EU) št. 1151/2012.

⁷ Člen 52 Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999 (UL L 210, 31.7.2006, str. 25).

Glede na različne opredelitve je težko natančno določiti, koliko otokov ima EU. Ocene se gibljejo od približno 300, če se uporabijo najbolj omejujoče opredelitve (brez trdne povezave, najmanjša velikost itd.) do več kot 300 000 (zlasti na Finskem in Švedskem), če se uporabijo izključno geomorfološka merila⁸.

Medtem ko so ti otoki izjemno raznoliki v geomorfološkem, naravnem, demografskem, kulturnem in upravnem smislu, je mogoče opredeliti nekaj širših skupnih lastnosti:

- številni otoki so gorati;
- njihovo podnebje je po naravi pogosto morsko;
- zaradi svoje lokacije so „obrobni“ in težko dostopni;
- njihov naravni kapital je edinstven in občutljiv;
- običajno imajo dinamično demografijo (z izjemo manjših otokov, na katerih se prebivalstvo pogosto zmanjšuje);
- imajo močno kulturno identiteto in
- pogosto imajo upravno avtonomijo.

Opredelitev „otoka“ je odvisna od namena, za katerega ga je treba opredeliti. Kar zadeva označevanje otoških kmetijskih proizvodov, je treba natančno določiti, kaj naj bi oznaka sporočala, da bi se bilo mogoče odločiti za opredelitev, ki naj se uporabi.

2.1. Družbenogospodarski pomen otoškega kmetovanja

Kmetijstvo in živilska industrija sta pomembna sektorja za otoška gospodarstva EU. Kmetijstvo, gozdarstvo in ribolov predstavljajo 2,7% njihove bruto dodane vrednosti v primerjavi z 1,6% skupne bruto dodane vrednosti v EU-27. Prav tako je njihova živilska industrija pomembnejša od tiste na celini, saj zagotavlja 19% delovnih mest v industriji v primerjavi s 13% na ravni EU.

Državni pomen otokov v kmetijstvu je največji v Grčiji in Italiji, zlasti zaradi njunih treh velikih otokov (Sicilija, Sardinija in Kreta). Sicilija in Sardinija predstavljata več kot polovico otoške kmetijske proizvodnje v EU (v smislu njene vrednosti); Kreta, Azori in Réunion pa 5–10%.

Na podlagi podatka iz raziskave o strukturi kmetijskih gospodarstev, da je bilo leta 2011 v EU 572 000 kmetijskih gospodarstev v otoških regijah NUTS 2, je mogoče skupno število otoških kmetijskih gospodarstev oceniti na okrog 600 000. Vrednost njihove skupne kmetijske proizvodnje se ocenjuje na 11,4 milijarde EUR letno.

Otoško kmetovanje se sooča z naslednjimi **strukturnimi izzivi**:

- kmetijska površina na gospodarstvo je manjša od povprečja EU;
- otoška kmetijska gospodarstva so manj delovno intenzivna kot tista na celini;
- zaradi odmaknjenosti so stroški prevoza večji (vložki so lahko dva- do trikrat višji kot na celini);
- omejeno število prebivalcev omejuje raznolikost proizvodnje in s tem raven lokalne konkurence;

⁸

http://www.scb.se/Pages/PressRelease_275646.aspx.

- zaradi zmanjšanja prebivalstva se lahko izgubijo specifično znanje in izkušnje;
- proizvodnja je pogosto specializirana in tako bolj občutljiva na pretese v mednarodnem gospodarstvu;
- oskrba z vodo in energijo ter ravnanje z odpadki lahko negativno vplivajo na otoško kmetovanje.

Deležniki trdijo, da ti izzivi pravzaprav pozitivno vplivajo na kakovost/značilnosti otoških proizvodov in lokalnih proizvodnih metod. Kmetijska proizvodnja na otokih izkorišča lokalne značilnosti, ki dajejo prednost kakovosti, hkrati pa obstajajo tesne povezave med primarno proizvodnjo, predelavo in trženjem, ki se izvajajo na zelo visoki kakovostni ravni na podlagi tradicionalnega znanja in izkušenj. Poleg tega je značilna odmaknjenost nekaterih otokov prispevala k izboljšanju lokalnih tehnik predelave.

2.2. Kmetijska proizvodnja na otokih

Prevladujeta dve večji **skupini proizvodov**: sadje in zelenjava ter specializirani pridelki, kot so oljke in vino. Skupna proizvodna vrednost teh dveh skupin je 4,7% in 3,6% skupne vrednosti EU v zadevnih sektorjih ter blizu 60% skupne vrednosti kmetijske proizvodnje otokov EU v nasprotju z le 30% v celotni EU.

Otoška kmetijska gospodarstva so zlasti specializirana na področju vrtnarstva. Z nekaterimi izjemami (npr. žita na Siciliji in sladkorni trs na nekaterih tropskih otokih) so žita in poljščine slabše zastopane kot v primerjavi z EU na splošno.

Za živinorejo na otokih je značilna pomembnost specializiranih ovčjih in kozjih farm. Proizvodnja ovčjega in kozjega mesa (v smislu njene vrednosti) je na otokih trikrat večja kot povprečno v EU.

Vendar pa so mnenja držav članic in deležnikov deljena, kar zadeva **specifičnost značilnosti otoških proizvodov**.

Nekateri menijo, da imajo otoški proizvodi posebne značilnosti zaradi:

- tradicionalnega znanja in izkušenj;
- posebnih podnebnih pogojev, ki vplivajo na zorenje, predelavo in prevoz ter
- narave surovin lokalnega izvora.

Te posebne značilnosti predstavljajo neposredno povezavo s tradicijami, strokovnim znanjem in recepti, ki prehajajo z ene generacije na drugo, in edinstvene pogoje, ki veljajo za lokalno pridelavo in rejo avtohtonih pasem.

Drugi trdijo, da je težko prikazati specifičnost otoških proizvodov v primerjavi s proizvodi z obalnih območij na celini, saj naj razen izvora kot takega ne bi imeli posebnih značilnosti, ki so odvisne od predelave na otoku. Ne obstaja noben primer predelave, za katero bi bilo nujno, da poteka na otoku, in določeni koraki proizvodnje, kot je dimljenje ali sušenje, lahko zmotno veljajo za edinstvene zaradi otoškega podnebja, saj se to ne more razlikovati od podnebja bližnje celine.

Sklepi na podlagi navedenih ugotovitev:

- Otoško kmetovanje ima nekaj skupnih značilnosti, vendar so te povezane zlasti s **strukturnimi izzivi** in ne toliko s posebnostmi, izraženimi v proizvodih. Ti izzivi so

že vključeni v različne ukrepe, kot so Strukturni skladi, programi razvoja podeželja, sheme neposredne pomoči v sklopu skupne kmetijske politike, prometna politika, raziskovalni programi, lokalne razvojne strategije itd.

- Za strukturne izzive se lahko šteje, da imajo pozitiven vpliv na **kakovosti/značilnosti** otoških proizvodov in na proizvodne metode (npr. z ohranjanjem kakovosti, znanja in izkušenj ter surovin in izboljšanjem lokalnih predelovalnih tehnik).
- Medtem ko so kombinacije naravnih in človeških dejavnikov lahko vzrok posebnih značilnosti otoških proizvodov, so te običajno specifične za **določeni otok**. Ker so otoki zelo raznoliki, se zdi nerealno opredeliti posebne značilnosti, skupne vsem njihovim proizvodom ali vsaj proizvodom iz Priloge I za prehrano ljudi.

3. OBSTOJEČE SCHEME OZNAČEVANJA V DRŽAVAH ČLANICAH

Na ravni EU ali nacionalni ravni trenutno ni pravnega instrumenta, posebej namenjenega zaščiti proizvodov, ki izvirajo iz otoških proizvodov ali otoškega kmetovanja kot takega.

Spodaj navedeno posredno vključuje trženje proizvodov otoškega kmetovanja in jih štiti pred zlorabo in zavajajočimi ali nepoštenimi praksami:

- sheme kakovosti EU, zlasti:
 - zaščitene označbe porekla (ZOP) in zaščitene geografske označbe (ZGO) ter
 - pravila programov POSEI glede kmetijstva v najbolj oddaljenih regijah⁹, ki zajemajo zlasti otoška območja in zagotavljajo uradno shemo kakovosti EU (v nadaljnjem besedilu: logotip RUP)¹⁰;
- pravila „skupnih pravic“, tj. sistemi blagovnih znamk EU in držav članic, nepoštena konkurenca in splošna pravila za zaščito potrošnikov ter predpisi o prehranskih informacijah za potrošnike na ravni EU in držav članic;
- kombinacija instrumentov, kot so regionalni sistemi kolektivnih ali certifikacijskih blagovnih znamk in sheme kakovosti EU (logotip RUP, ZOP/ZGO ali organsko kmetovanje).

Številni primeri kmetijskih ali živilskih proizvodov, označenih z referenco na otoško lego, so bili zbrani na nepopolnem **popisu** primerov na podlagi:

- praks, opredeljenih v zbirkah podatkov blagovnih znamk Urada za usklajevanje na notranjem trgu in Svetovne organizacije za intelektualno lastnino;
- oznak, najdenih na trgu;
- shem kakovosti EU in
- kolektivnih regionalnih znamk in pobud.

Le majhen delež vsebuje in se nanaša na generično/horizontalno navedbo „otok“ in/ali njene prevode. Od 8400 zbranih blagovnih znamk, ki zadevajo kmetijska živila in napitke, je v

⁹ Uredba (EU) št. 228/2013 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredba (ES) Komisije št. 793/2006.

¹⁰ Iz francoskega izraza *régions ultra-périphériques*.

večini primerov vključeno ime določenega otoka in le okrog 1360 jih vključuje navedbo „otok“ kot takšno ali njen prevod, kar je 16 % vseh zbranih blagovnih znamk. Nekatere od teh blagovnih znamk, običajno z natančnejšo zemljepisno navedbo, ki določa specifično otoško območje, dejansko označujejo otoške kmetijske proizvode, 80 % (domišljajska imena, blagovne znamke itd.) pa jih ne.

Več kot 85 % popisanih oznak se sklicuje na določeno otoško območje, pa tudi na izvor proizvoda s tega posebnega otoškega območja ali otočja, na primer Sardinije, Azorov, Madeire ali Martinika. Lastnike blagovnih znamk bolj zanima izkaz natančno in dobro opredeljenega izvora kot pa splošno sklicevanje na to, da njihovi proizvodi prihajajo z otoka.

Številne **območne znamke** so bile registrirane kot otoški proizvodi EU¹¹. Številni otoki in/ali otočja imajo eno ali več kolektivnih znamk, zaradi česar je razumevanje potrošnika oteženo. Te znamke temeljijo na kolektivnih ali certifikacijskih blagovnih znamkah, ki so v lasti skupin ali zasebnih deležnikov, lokalnih organov ali javno-zasebnih partnerstev, pri čemer so vse polfigurativne blagovne znamke (tj. z imenom in simbolom).

Logotip RUP se uporablja za uveljavljanje zelo specifičnih kakovostnih proizvodov iz najbolj oddaljenih regij EU. Za te proizvode veljajo zahteve glede kakovosti, pridelave, proizvodnje ali proizvodnih tehnik oziroma predstavitev in embalaže. Logotip se najpogosteje uporablja za banane iz Guadeloupa, Martinika, Kanarskih otokov in Madeire, pa tudi za drugo sadje (npr. ananase in melone) in zelenjavo, rože ter vino iz teh regij.

Delež **ZOP/ZGO** z otoško lego predstavlja okrog 10 % vseh geografskih označb kmetijskih živil, registriranih v EU: 1. oktobra 2013 je bilo 118 od 1158 proizvodov z ZOP/ZGO proizvedenih na otokih. V okviru shem kakovosti EU je zaščitenih tudi 50 imen otoških vin. Tako skupaj 168 registriranih proizvodov ZOP/ZGO izvira z otokov EU. Proizvodi ZOP/ZGO zajemajo okrog 5 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje otokov EU (poročilo Skupnega raziskovalnega središča).

Zemljepisna imena se primarno nanašajo na ime zadevnega otoka (52 % primerov, večinoma so to grški otoki ter Sardinija, Korzika in Kanarski ali Balearski otoki), včasih imajo dodatna imena (zlasti v primeru označb s Krete, ki običajno podajo dodatne podrobnosti o delu otoka, s katerega prihaja proizvod). V drugih primerih (32 %) se označba nanaša na kraj na otoku. Tako je pri večini označb Sicilije in tudi pri drugih, kot je Stornoway na Zunanjih Hebridih itd. V nekaj primerih (8 %) se označba nanaša na ime otočja (npr. Azori, Shetlandski otoki, Orkneyjski otoki in Kanarski otoki).

Zbrana mnenja držav članic/deležnikov in raziskava logotipov ZOP/ZGO kažejo, da:

- skupine proizvajalcev v svojih logotipih otoškega izvora ne navajajo sistematično. Logotipi običajno niso osredotočeni na zadevni otok. Večinoma se uporabljajo domišljajski logotipi;
- so sheme ZOP/ZGO najbolj priljubljeni način za izkaz specifičnosti, posebnih značilnosti in kakovosti otoških proizvodov. Običajno je prisotno sklicevanje na ime določenega zadevnega otoka, kraj ali regijo izvora;
- obstaja nekaj primerov uporabe generične navedbe „otoški proizvod“ kot take:

¹¹ Številni otoki in/ali otočja imajo eno ali več kolektivnih znamk, kar lahko pri potrošnikih povzroči zmedo.

- Danska (med rjavih čebel z otoka Læsø, jabolka z otoka Fejø v Južnem morju);
 - Finska („Ålandska ovca“ ali „otoški proizvod“);
 - Nizozemska („*Waddengoud*“);
- ali kolektivnih regionalnih logotipov, ki so jih ustvarili regionalni organi na Madeiri („proizvod z Madeire“) in Kanarskih otokih („*Tenerife Rural*“, „*Gran Canaria Calidad*“, „*Alimentos del Hierro*“).

Deležniki so prav tako predložili dokaze o zavajajočih praksah označevanja ali „goljufivih“ otoških kmetijskih proizvodih (ponaredki z nizko ceno, ki se prodajajo turistom) in poudarile, da je treba zaščititi pristnost kmetijskih proizvodov z otokov EU.

Če povzamemo, obstaja veliko registriranih ZOP/ZGO za proizvode z otokov EU, vendar te ne zajemajo znatno večjega deleža proizvodov, kot je povprečje v EU. Obstaja tudi veliko število zasebnih oznak, ki se nanašajo na otoški izvor, pri čemer se jih večina nanaša na določeno otoško območje.

4. UTEMELJITVE ZA NEOBVEZNO NAVEDBO KAKOVOSTI

Neobvezne navedbe kakovosti so določene z Uredbo (EU) št. 1151/2012, da proizvajalci lahko izražajo značilnosti dodane vrednosti ali lastnosti svojih kmetijskih proizvodov. Opredeljene so v členu 29(1) Uredbe:

- nanašajo se na „horizontalne“ značilnosti ene ali več kategorij proizvodov ali na lastnost kmetovanja ali predelave, ki velja za določena območja;
- proizvodu dodajo vrednost v primerjavi s podobnimi proizvodi in
- imajo evropsko razsežnost.

4.1. „Horizontalne“ značilnosti proizvodov ali prakse kmetovanja

Raznolika geografija otokov EU omogoča znatno in raznoliko proizvodnjo kmetijskih in živilskih proizvodov, zlasti specializiranih pridelkov (sadje, zelenjava, krompir, oljčno olje in vino), pa tudi živalskih proizvodov (ovčje in kozje meso ter v manjšem obsegu mlečni proizvodi in govedo).

Sektor kmetijskih živil ima bistveno večjo vlogo v otoških gospodarstvih EU kot povprečno v EU in je pogosto tesno povezan z glavno gospodarsko dejavnostjo: turizmom. Številni otoki imajo razvojne strategije, ki vključujejo „pametno specializacijo“ za izkoriščanje sinergij med turizmom in lokalnim sektorjem kmetijskih živil.

Lokalno strokovno znanje, tradicije, obilje naravnega kapitala in lokalna biotska raznovrstnost, kar zadeva posebne vrste rastlin in avtohtone živalske pasme, uvrščajo sektor kmetijskih živil med gonilne sile rasti za otoke EU, zlasti z razvojem nišnih proizvodov z visoko dodano vrednostjo.

Medtem ko so ti elementi skupni kmetijskim praksam na otokih na splošno, pa se kažejo drugače pri proizvodih, specifičnih za posamezni otok, in tako ni nujno, da se prenesejo v „horizontalne“ značilnosti, skupne vsem otoškim proizvodom (kot kategorija).

4.2. Dodajanje vrednosti

Čeprav imajo vsi otoki EU skupne značilnosti, ki bi jih bilo mogoče izraziti z generično navedbo za označevanje, kot je „proizvod otoškega kmetovanja“, so mnenja o dodani vrednosti takšnega označevanja mešana.

Pri trženju svojih živilskih proizvodov velika večina proizvajalcev izrazi koncept otoške lege s sklicevanjem na **določeni otok** ali otočje. Ugotovljen ni bil noben primer blagovne znamke ali sheme kakovosti, ki bi zajemala vse otoke, ne glede na njihovo natančno lokacijo. „Horizontalne“ oznake se uporabljajo za skupine majhnih otokov, kot so na primer številni majhni danski otoki, ali za „proizvode z otočja“ (Finska), vendar to še zdaleč ni shema horizontalnega generičnega označevanja otoškega kmetovanja.

Poleg tega so v nekaterih primerih otoki med seboj konkurenčni in sklicevanje na določeni otok je ključno za proizvajalce, ki želijo izstopati na trgu.

4.3. Evropska razsežnost

Otoki EU imajo skupne značilnosti, kar zadeva geografijo, naravni, človeški in družbeni kapital ter gospodarsko in politično odvisnost od celine.

V skladu s trgovinskimi tokovi v regionalnih „matrikah družbenih računov“ Inštituta za tehnološka predvidevanja Skupnega raziskovalnega središča za leto 2005¹² se povprečno okrog 60 % kmetijske proizvodnje otokov EU (v smislu njene vrednosti) in 35 % njihove živilske industrije „izvozi“, in sicer zlasti na celino zadevne države članice. Le od 7 % (Madeira) do 18 % (Kanarski otoki) njihove kmetijsko-živilske proizvodnje se izvozi v druge države članice ali tretje države, vendar so ti proizvodi že upravičeni do sheme EU (logotip RUP).

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Večina težav, s katerimi se soočajo otoki EU in njihovi kmetijski sektorji, je **strukturne** narave in zahtevajo primarno strukturne rešitve ter politične odzive, ki so delno že vzpostavljeni prek regionalne politike in ukrepov za razvoj podeželja na eni strani ter subvencij za specifične ovire na drugi.

Vsi otoški kmetijsko-živilski proizvodi niso upravičeni do obstoječih shem in javnih ali zasebnih pobud za izboljšanje kakovosti in dodajanje vrednosti na trgu. Le okrog 5 % (z vidika vrednosti) jih ima na primer ZOP/ZGO, logotip RUP pa se uporablja za specifične proizvode iz najbolj oddaljenih regij, ki izpolnjujejo določene zahteve. Po drugi strani so bili uvedeni številni zasebni standardi, ki se pogosto sklicujejo na posebno geografsko poreklo. Vendar se zdi, da stanje ni enako na vseh otokih v EU.

Argumenti za neobvezno navedbo kakovosti „proizvod otoškega kmetovanja“ so:

¹² Mueller, M. in Ferrari, E. (2012), *Accounting Matrices and Satellite Accounts for EU-27 on NUTS 2 Level (SAMNUTS2) (Matrike družbenih računov in satelitski računi za EU-27 na ravni NUTS 2 (SAMNUTS2))*, JRC Scientific and Policy Reports, EUR 25687 EN.

- kot **prostovoljni instrument**, ki nalaga relativno majhno upravno, nadzorno in proračunsko breme, lahko neobvezna navedba kakovosti ustreza **nekaterim majhnim proizvajalcem**, zlasti na majhnih otokih, ki se ne zmorejo vključiti v druga tržna orodja (kot so kolektivne, certifikacijske in območne znamke, ZOP/ZGO in logotip RUP); to bi prišlo v poštev samo za majhen delež otoških proizvodov;
- poleg delovanja kot **komunikacijsko in tržno orodje** lahko neobvezna navedba kakovosti doda vrednost nekaterim otoškim kmetijskim proizvodom, zlasti če bi države članice zagotovile, da se ta navedba vključi v druge ukrepe ali se z njimi poveže.

Po drugi strani:

- bi lahko neobvezna navedba kakovosti „proizvod otoškega kmetijstva“ **kaznovala proizvajalce**, ki so že vključeni v sheme kakovosti, tako da bi jih postavila v konkurenčni položaj. Obstaja tveganje **oslabitve obstoječih pobud** (območne oznake, ZOP/ZGO itd.), za katere velja strožji nadzor in/ali certifikacija ter s tem dodatni stroški;
- dejstvo, da zdaj ni generičnih oznak za otoške proizvode (označevanje in oglaševanje se nanašata na **specifične otoke**), kaže na to, da se koncept „otoka“ ne dojema kot dovolj močen ali ustrezen za prenos določenih sporočil potrošnikom. Edini primer, ki se približa podajanju takšnega sporočila, je logotip RUP, ki ima omejen obseg uporabe; neobvezna navedba kakovosti bi lahko negativno vplivala na to obstoječo shemo;
- ker se večina otoških proizvodov ne izvaža, ampak se prodajajo lokalno ali na celini zadevne države članice, je mogoče trditi, da bi bila zakonska ureditev zahtev po označevanju **učinkovitejša na ravni držav članic**;
- **obseg** proizvodov, ki bi lahko bili upravičeni do neobvezne navedbe kakovosti, bi **bil verjetno močno omejen** zaradi obveznosti iz Uredbe (EU) št. 1151/2012, kar zadeva izvor surovin, zahteve glede predelave in omejitev na proizvode iz Priloge I;
- **strukturne težave**, s katerimi se soočajo otoki, bi se lahko reševale z obstoječimi strukturnimi instrumenti.

Cilj tega poročila je analiza dejstev, da se omogoči razprava o tem, ali je pridržanje nove neobvezne navedbe kakovosti „proizvod otoškega kmetovanja“ pravi način, da se otoškim proizvajalcem olajša sporočanje lastnosti, ki dodajo vrednost njihovim proizvodom.

Komisija poziva Evropski parlament in Svet k razpravi o tem poročilu in bo pozdravila njune povratne informacije.